

Staatsinrichting van Nederland | kerndeel | antwoorden

1. Koning Willem II: 1840 – 1849,
Koning Willem III: 1849 – 1890,
(regentes Emma: 1890 – 1898,) Koningin Wilhelmina: 1898 – 1948,
- Koningin Juliana: 1948 – 1980,
Koningin Beatrix: 1980 – nu,
Willem Alexander: -
2. Een **democratie is een staatsvorm waarbij het volk grote invloed heeft op de regering.**
3. Nederland is nu een parlementaire constitutionele monarchie. Met het woord “parlementair” wordt bedoeld dat er in Nederland een volksvertegenwoordiging wordt gekozen die grote macht heeft.
4. Een **constitutie** = een **grondwet**.
5. Nederland is een “monarchie”, dat betekent dat er een koning is als staatshoofd.
6. Een republiek is een staatsvorm met als staatshoofd een **president**.
7. De koning heeft **nu weinig macht**.
8. In de eerste helft van de 19^e eeuw is de koning de baas in Nederland.
9. De koningen van Nederland zijn koningen met absolute macht.
10. In Nederland hebben tot 1848 de regenten (en ook wel de adel) veel invloed.
11. Een **conservatief** is iemand die het wil **houden zoals het is**.
12. De nieuwe rijken, die soms rijker zijn en net zo goed opgeleid, hebben nauwelijks politieke invloed.
13. De rijkere burgers willen ook veel politieke invloed.
14. De rijkere burgers noemt men ook wel de **bourgeoisie**.
15. Veel rijke burgers zijn aanhangers van het liberalisme.
16. In Frankrijk, rond 1800, is het de tijd van de Franse Revolutie.
17. Een politiek nieuwigheidje, ontstaan in de Franse Revolutie, is het denkbeeld dat iedere burger **grondrechten** moet hebben.
18. Drie voorbeelden van grondrechten volgens de Franse Revolutie burgers moeten hebben: 1 het recht op vereniging, 2 het recht op vergadering, 3 recht op vrijheid van onderwijs.
19. Het liberalisme zegt: de overheid moet zich zo weinig mogelijk met de burgers bemoeien, dat is het beste voor het land.
20. In 1848 is het onrustig in Europa. In veel Europese landen zijn er opstanden en demonstraties. Men eist inspraak in de regering van het land.
21. In Nederland is het minder onrustig maar er zijn ook relletjes, bv. in Amsterdam.
22. In 1848 is Willem II de koning van Nederland.
23. Hij is bang dat hij, door een opstand in Nederland, zijn koningschap zal verliezen.
24. De koning is in eerste instantie conservatief. Hij wil het landbestuur houden zoals het is.
25. Het is wel begrijpelijk dat hij conservatief is. Het is niet leuk om macht af te moeten staan.
26. **De koning wordt in één nacht van conservatief liberaal.**
27. De liberaal **Thorbecke** krijgt van Willem II de opdracht een nieuwe grondwet te maken.
28. Het woord constitutie betekent **grondwet**.
29. In een grondwet staan de 1 **belangrijkste rechten** en 2 **belangrijkste plichten van de 3 staat en de 4 burgers**.
30. Het jaar 1848 is een **zeer belangrijk jaar** want er komt **zeer veel verandering** in de manier waarop Nederland wordt geregeerd.
31. **Tot 1848 moeten de ministers aan de koning verantwoording afleggen** waarom ze iets hebben gedaan.
32. **Vanaf 1848 moeten de ministers aan de volksvertegenwoordiging (==.....=..... zie antwoord 112) verantwoording afleggen** waarom ze iets hebben gedaan.

33. De plicht van de minister om aan de volksvertegenwoordiging uit te moeten leggen waarom hij iets heeft gedaan heet **de ministeriële verantwoordelijkheid**.
34. De koning is onschendbaar betekent dat **als een koning een uitspraak doet de ministers daarvoor verantwoordelijk zijn**. In principe zou een minister dus ontslagen kunnen worden door de Tweede Kamer voor een uitspraak van de koning.
35. Het centrum van de macht verschuift dus fundamenteel. **Voor 1848 ligt de grootste macht bij koning, vanaf 1848 ligt de grootste macht bij de volksvertegenwoordiging**.
36. In de 19^e eeuw is het recht om te kiezen meestal het censuskiesrecht.
37. Censuskiesrecht betekent dat mensen die (veel) belasting betalen het stemrecht krijgen.
38. Men vindt dat je alleen maar het kiesrecht moet geven aan mensen die weten waar ze over praten. Geen kiesrecht voor de gewone man! Die **is daar te stom voor!** Die kan niet eens lezen en schrijven en kan dus niet meebeslissen.
39. Na 1848 hebben de liberalen in Nederland grote politieke invloed.
40. Een Liberaal vindt dat de overheid zich zo weinig mogelijk met de burgers moet bemoeien. Dat is het beste voor het land!
41. Aan het einde van de 19^e eeuw zijn er vier politieke stromingen: het liberalisme, de protestanten, de socialisten / sociaal democraten en de Rooms-katholieken.
42. De liberalen vertegenwoordigen de rijkere, goed opgeleide burgerij: de bourgeoisie.
43. De partij van de liberalen heet de **Liberale Unie**.
44. De protestantse partij die aan het einde van de 19^e eeuw ook invloed probeert te krijgen is de **ARP = de Anti Revolutionaire Partij**.
45. De leider van de ARP is **Abraham Kuyper**.
46. Hij komt op voor de "**kleine luyden**" = de gewone protestanten, die niet tot de elite behoren.
47. De **ARP** vindt dat er minder invloed moet zijn van denken voortgekomen uit de Franse Revolutie en dat het **uitgangspunt van de politiek moet zijn wat er in de bijbel staat**.
48. Socialisten / sociaal democraten willen bereiken dat het beter wordt voor de gewone man.
49. De grote problemen die de gewone man in die tijd heeft wordt **de sociale kwestie** genoemd.
50. De eerste grote leider van de socialisten / sociaal democraten is **Domela Nieuwenhuis**.
51. De eerste socialistische organisatie is de **SDB = Sociaal Democratische Bond**.
52. Domela Nieuwenhuis komt in de Tweede Kamer. Hij denkt de positie van de arbeiders nu te kunnen verbeteren. Maar dat lukt niet! Hij is maar één van de 100 leden van de Tweede Kamer. Hij heeft dus bijna geen invloed. Velen vinden hem zo gevaarlijk dat ze niet met hem praten en geen hand geven.
53. Domela Nieuwenhuis komt tot het idee dat de sociale kwestie niet is op te lossen op de democratische manier. Er moet een revolutie komen! Alleen door een revolutie kan de situatie voor de gewone man goed worden.
54. Domela Nieuwenhuis denkt dus net als Karl Marx.
55. 1 de **SDB** o.l.v. **Domela Nieuwenhuis**. Zij zijn **radicaal / revolutionair** en denken dat het alleen maar beter kan worden voor de gewone man als er een **revolutie** zal plaatsvinden.
56. 2 de **SDAP** (de **Sociaal Democratische Arbeiders Partij**) o.l.v. **Troelstra**. Zij zijn **democratisch** en denken dat het beter kan worden voor de gewone man als er **algemeen kiesrecht** zal worden ingevoerd.
57. De rooms-katholieke partij is de **RKSP = Rooms Katholieke Staats Partij**.
58. De leider van de RKSP is **Schaepman**.
59. De RKSP streeft naar **emancipatie van de katholieken**. De katholieken moeten gelijke rechten krijgen en niet meer worden gediscrimineerd door bv. de protestanten.

60. Drie groepen die aan het einde van de 19^e eeuw willen emanciperen: **arbeiders, katholieken en rijkere vrouwen.**
61. Vrouwen die opkomen voor gelijke rechten noem je **feministen.**
62. Voorbeelden van vereniging die opkomt voor de belangen van vrouwen: **de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht, de Vrije Vrouwenvereniging.**
63. Twee vrouwen die een hoofdrol spelen in de strijd voor vrouwenrechten zijn Aletta Jacobs en Wilhelmina Drucker.
64. Feministen zijn veelal rijkere vrouwen. Zij hebben de **tijd** en het **geld** om zich druk te maken over deze achterstelling. Ook zijn ze **goed opgeleid** en ze weten dus waar ze over praten. Arme vrouwen moeten veelal **hele dagen in bv. fabrieken** werken en hebben **geen tijd voor politiek**. Ook zijn ze **niet voldoende opgeleid** zodat ze minder besef hebben dat de vrouwen ook gelijkwaardig kunnen zijn aan mannen.
65. De Eerste Feministische Golf.
66. Algemeen kiesrecht = iedereen heeft het recht om te stemmen.
67. Voorstanders algemeen kiesrecht: sociaal democraten, protestanten en katholieken.
68. Sociaal democraten: de meeste mensen zijn arbeider of landarbeider. Als al deze mensen kiezen voor de sociaal democraten, dan zullen de sociaal democraten de **meerderheid** gaan vormen in de volksvertegenwoordiging! In dat geval zullen de sociaal democraten alles kunnen regelen wat ze willen! Ze hebben dan n.l. de meerderheid!
69. De ARP vindt dat er veel te weinig rekening wordt gehouden met de denkwijze van de protestanten. Als er algemeen kiesrecht komt, dan zal de invloed van de protestanten in de politiek toenemen en zal men dus meer kunnen bereiken.
70. De katholieken worden gediscrimineerd. Als er algemeen kiesrecht is, dan zal de invloed van de katholieken in de politiek toenemen en zal men dus meer kunnen bereiken.
71. Er is algemeen **mannenkiesrecht** en er is algemeen **mannen- en vrouwenkiesrecht**.
72. Algemeen **mannenkiesrecht**: ingevoerd in 1917.
Algemeen **mannen- en vrouwenkiesrecht**: ingevoerd in 1919.
73. Actief kiesrecht = het **recht om te kiezen**.
Passief kiesrecht = het **recht om gekozen te worden**.
74. Een districtenstelsel is een kiessysteem waarbij het land wordt opgedeeld in districten. **Elk district levert één Kamerlid**. Degene met de meeste stemmen gaat naar de Kamer. Alle andere stemmen voor de niet gekozen partij zijn verloren.
75. Het systeem van evenredige vertegenwoordiging is een kiessysteem waarbij het **percentage behaalde zetels gelijk is aan (evenredig) het percentage behaalde stemmen**. Een partij die 20% van de stemmen haalt, heeft in een systeem met evenredige vertegenwoordiging dus ook (ongeveer) 20% van de zetels.
76. De kiesdeler is het aantal stemmen dat nodig is om een "zetel" in de volksvertegenwoordiging te krijgen. Er zijn bv. 150 Kamerzetels. Je hebt dus $1/150^{\text{ste}}$ deel van de stemmen nodig om één kamerzetel te verwerven.
77. Aan het einde van de 19e eeuw zijn er openbare scholen. Die worden betaald door de overheid. Protestanten en katholieken willen hun eigen scholen hebben. Na enige tijd wordt dat door de overheid toegestaan maar de protestanten en de katholieken moeten dan wel zelf die scholen betalen! Dat vinden protestanten en katholieken niet eerlijk. Ze voeren de **schoolstrijd = de strijden in de politiek die ertoe moet leiden dat de overheid niet alleen de openbare scholen maar ook de protestantse en katholieke scholen zal betalen**.
78. Bijzondere scholen zijn scholen die niet gesticht zijn door de overheid. Over het algemeen genomen zijn het de protestantse, katholieke en nu ook de moslimscholen.
79. Openbare en bijzondere scholen worden alle twee op dezelfde manier door de overheid betaald.

80. De Nederlandse samenleving was verdeeld in vier groepen. Mensen uit de ene zuil hadden bijna geen contact met mensen uit een andere zuil.
81. De liberalen, de socialisten, de protestantchristenen, de katholieken.
82. De verzuiling is herkenbaar tot in de jaren 60 van de vorige eeuw.
83. 1 De invloed van de katholieke kerk moet versterkt worden.
2 Mensen moeten luisteren naar mensen die het gezag hebben.
84. KRO, NKV, KVP, Volkskrant.
85. 1 De invloed van de protestantse kerk moet versterkt worden.
2 Mensen moeten luisteren naar de mensen die het gezag hebben.
86. NCRV, CNV, ARP – CHU, Trouw.
87. 1 Sociaal democraten moeten meer politieke invloed krijgen.
2 Er moeten verdergaande sociale wetten komen.
88. VARA, NVV later FNV, PvdA, Het Vrije Volk.
89. 1 De overheid moet zich zo weinig mogelijk met de samenleving bemoeien.
2 De invloed van het geloof op het land moet verkleind worden.
90. AVRO, VVD, (NRC-Handelsblad)
91. Bv. een protestantse jeugdbeweging, een katholieke konijnenfokvereniging, een socialistisch fanfareorkest enz.
92. 1917
93. De socialisten beloven te stemmen voor een wet die in het voordeel zal zijn voor de confessionelen. Deze wet regelt dat het “bijzonder onderwijs” net zo zal worden betaald door de overheid als het “openbaar onderwijs”.
De protestantchristen beloven te zullen voorstemmen voor een wet die de socialisten graag willen invoeren. Door die wet zal het algemeen kiesrecht wordenevoerd.
94. Met de “**gelijkstelling van burgers voor de wet**” wordt bedoeld dat **iedereen gelijk moet worden behandeld**. Of je nu het zontje van de burgemeester of het zontje van de vuilnisman bent, dat mag niets uitmaken. Je moet worden beoordeeld op wat je doet, niet op wat je afkomst is.
95. De rechter is voor het leven benoemd. Hij kan niet ontslagen worden. Als mensen de wet overtreden **geeft de rechter een straf die de wet voorschrijft**. Niemand kan de rechter dwingen om een bepaalde straf uit te spreken.
96. In het wetboek staat wat verboden is bij de wet en wat voor straffen er op deze overtredingen staan.
97. De politie maakt rapport op (proces verbaal).
De Officier van Justitie beslist of hij de zaak gaat voorleggen aan de rechter.
De gedaagde wordt opgeroepen om voor de rechter te verschijnen.
De rechter beoordeelt de zaak aan de hand van geldende wetgeving en spreekt een oordeel uit.
98. Een rechtsstaat is een staat waarin de overheid zich houdt aan de regels. En de burger? Ook van hem wordt verwacht dat hij de regels naleeft.
99. In een rechtsstaat moet een **grondwet** zijn, er moet een **onafhankelijke rechter** zijn, en er moet sprake zijn van **gelijke behandeling**.
100. Onrechtmatige handelingen van de overheid zijn dingen die de staat doet maar die niet toegestaan zijn bij de wet.
101. De Nationale Ombudsman is een instelling die **klachten van burgers over de overheid** onderzoekt en de overheid kan wijzen op gemaakte fouten (maar die geen straf kan opleggen).
102. Rechtsbijstand is hulp die je kunt krijgen bij een rechtszitting. De advocaat geeft rechtsbijstand. Voor mensen met weinig geld is rechtsbijstand tegen lage kosten beschikbaar.

103. Klassieke grondrechten zijn rechten die de burgers moeten beschermen tegen de overheid. (Dingen die de overheid niet mag.)
104. De klassieke grondrechten stammen uit de tijd van de Franse Revolutie.
105. Voorbeelden van klassiek grondrechten zijn: bv. het recht op gelijke behandeling, het kiesrecht, het recht op vrije meningsuiting, de vrijheid van drukpers, de vrijheid van vereniging en vergadering en betoging, vrijheid van godsdienst, vrijheid van onderwijs, recht van petitie.
106. Sociale grondrechten verplichten de staat om te zorgen voor een menswaardig bestaan van zijn burgers. (Dingen die de staat moet doen.)
107. Sociale grondrechten zijn vastgelegd in 1983.
108. De staat moet garanderen dat er bv. onderwijs is, dat er gezondheidszorg is, dat er sociale voorzieningen zijn, dat er woonruimte is, dat er werk is, dat er rechtsbijstand is, dat er een leefbaar land is.
109. Ik heb het recht van vrije meningsuiting. Ik zou dus mogen zeggen: "Eskimo's zijn stom en stinken". Maar dat is in strijd met artikel 1 van de grondwet, want daarin staat dat ik niemand mag discrimineren. Mijn uitspraak is discriminerend voor Eskimo's. Dus hier is sprake van twee botsende grondrechten.
110. In een referendum vraagt de overheid aan de mensen in het land ergens hun mening over te geven.
111. Wettenmakers: **regering = kabinet = regering**. (Is niet helemaal waar.....)
112. Wettencontroleurs: **volksvertegenwoordiging = Eerste en Tweede Kamer = parlement = Staten Generaal**.
113. In onze tijd wordt de Tweede Kamer in directe verkiezingen gekozen.
114. De Eerste Kamer wordt in getrapte verkiezingen door de leden van Provinciale Staten gekozen.
115. De regering komt met wetsvoorstellen. De Eerste en de Tweede Kamer gaan er over praten. Ze stellen de ministers vragen en tenslotte wordt er over het wetsvoorstel gestemd. Is minimaal de ½ + 1 voor? De wet wordt ingevoerd. Is minimaal de ½ + 1 tegen? De wet gaat niet door.
116. De Tweede Kamer heeft:
- 1 recht van **amendement** = de 2^e kamer mag **een wet veranderen**.
 - 2 recht van **initiatief** = de 2^e kamer mag **zelf met een wet komen**.
 - 3 recht van **budget** = de 2^e kamer heeft het recht **een begroting af te keuren**.
 - 4 recht van **enquête** = de 2^e kamer heeft het recht **een uitgebreid onderzoek** te doen.
 - 5 recht van **interpellatie** = de 2^e kamer heeft het **recht om vragen aan de minister te stellen**
117. De Eerste Kamer heeft:
- 3 recht van **budget** = de 2^e kamer heeft het recht **een begroting af te keuren**.
 - 4 recht van **enquête** = de 2^e kamer heeft het recht **een uitgebreid onderzoek** te doen.
 - 5 recht van **interpellatie** = de 2^e kamer heeft het **recht om vragen aan de minister te stellen**
118. De Tweede Kamer heeft dus meer macht dan de Eerste Kamer.
119. 1 De regering maakt een wet,
2 Wet wordt beoordeeld in de Tweede Kamer,
3 Wet wordt beoordeeld in de Eerste Kamer,
4 Koning ondertekent de wet.